

IPN BU 0182/184

AKTOWÓRCA

Zespół/Zbiór:

[Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie \[1944\] 1954-1990](#)

Podzespół:

[Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie 1956 - 1990](#)

Seria:

[Materiały administracyjne](#)

Podseria:

[Biuro C](#)

INFORMACJE IDENTYFIKUJĄCE

Sygnatura IPN: IPN BU 0182/184

OPIS ZAWARTOŚCI

Tytuł:

Charakterystyka: okres działalności organizacji: 1945 r. - 1970 r., obszar działalności: woj. olsztyńskie, rodzaje dokumentów: kronika, informacje dodatkowe: akta dotyczą działalności antypaństwowych organizacji nielegalnych i ugrupowań zbrojnych oraz czynów przestępczych, faktów i zdarzeń na terenie województwa olsztyńskiego w latach 1945-1970. Nazwa organizacji: Zbrojna Organizacja Sokół, dowódca: Jan Cichoński ps. Lampard, obszar działalności: Wrocław, Olsztyn. Nazwa organizacji: Brygada Śmierci, dowódca: Helmut Sadowski, okres działalności: kwiecień 1949 r. - kwiecień 1953 r. Nazwa organizacji: Polska Armia Wyzwoleńcza, dowódca: Julian Kostka ps. Dwernicki, okres działalności: wiosna 1949 r. - sierpień 1950 r., obszar działalności: woj. warszawskie, białostockie i olsztyńskie. Nazwa organizacji: ugrupowanie Roga II, dowódca: Jan Rogiński ps. Róg II, okres działalności: 1949 r. - 1955 r., obszar działalności: pow. Pisz, Mrągowo, Kolno. Nazwa organizacji: Młoda Gwardia, dowódca: Damian Jastrzębski ps. Tygrys. Nazwa organizacji: Konspiracyjny Związek Patriotów Polskich, dowódca: Jan Dudliniec ps. Mnich, okres działalności: 1949 r. - 1950 r., obszar działalności: woj. poznańskie, wrocławskie, zielonogórskie, łódzkie, warszawskie, olsztyńskie. Nazwa organizacji: Witalis, dowódca: Witold Łek, obszar działalności: pow. Pisz, informacje dodatkowe: organizacja młodzieżowa. Nazwa organizacji: Szatkowski, dowódca: Zygmunt Szatkowski, obszar działalności: pow. Działdowo. Nazwa organizacji: ugrupowanie Iwana, dowódca: Henryk Galewski ps. Iwan, obszar działalności: pow. Braniewo. Nazwa organizacji: Mazurskie Siły Wyzwoleńcze, dowódca: Joachim Schaak, okres działalności: 1952 r. - 1953 r., obszar działalności: powiaty: Pisz, Mrągowo, Giżycko, Kętrzyn, miasta: Toruń, Warszawa, Poznań, Zielona Góra, informacje dodatkowe: grupa rewizjonistyczno-dywerysyjna. Dowódca organizacji: Witold Zawadzki - inicjator założenia organizacji, obszar działalności: pow. Biskupiec. Nazwa organizacji: organizacja Narodów Chrześcijańskich, dowódca: Eugeniusz Zygler ps. Wiara, okres działalności: 1951 r. - 1952 r., obszar działalności: powiaty: Pisz, Szczytno, Łomża, Kolno. Nazwa organizacji: Związek 5-ciu, dowódca: Jan Balcer-Heinz, obszar działalności: Ostróda. Nazwa organizacji: Wolna i Niezawisła Organizacja Wojskowa, dowódca: Stanisław Rolkowski ps. Zawierucha, okres działalności: 1949 r. - grudzień 1950 r., obszar działalności: woj. gdańskie oraz pow. Hawy i Morąg. Nazwa organizacji: Harcerska Organizacja Podziemna-Iskra, dowódca: Wiesław Kazberuk ps. Brzoza, Got, okres działalności: 1947 r. - 1950 r., obszar działalności:

pow. Olsztyn, Szczytno, Giżycko, Bartoszyce, Lidzbark, Ostróda i Mrągowo. Nazwa organizacji: Harcerska Organizacja Podziemna NR 4, dowódca: Regina Urbalewicz, obszar działalności: Olsztyn, informacje dodatkowe: organizacja ta była kontynuatorką zlikwidowanej organizacji Harcerska Organizacja Podziemna-Iskra. Nazwa organizacji: Związek Młodych Niemców, dowódca: ksiądz Alfons Schulz - organizator i przywódca duchowy, obszar działalności: pow. Olsztyn. Nazwa organizacji: Zbrojna Organizacja Demokratów Chrześcijańskich, dowódca: Wiesław Kaperzyński ps. Ren, obszar działalności: Olsztyn i powiat Szczytno. Nazwa organizacji: Narodowy Komitet Wyzwolenia, dowódca: Zygfryd Kacan, obszar działalności: pow. Olsztyn i Reszel. Nazwa organizacji: Polska Organizacja Postępowa, dowódca: Zygfryd Kęszycki ps. Gryf, obszar działalności: zasięg ogólnokrajowy, informacje dodatkowe: organizacja ta występowała pod różnymi nazwami: Samopomoc Koleżeńska, Związek Rezerwistów, Polski Zjednoczony Ruch Obrony Narodu, Polska Partia Postępowa. Dowódca organizacji: Karol Śmiel, okres działalności: 1951 r. - 1952 r., obszar działalności: powiat Morąg. Nazwa organizacji: Związek Młodych Patriotów Polskich, dowódca: Rajmund Małkiewicz, okres działalności: 1951 r., obszar działalności: powiaty Szczytno i Pisz. Nazwa organizacji: Ukraińska Powstańcza Armia - ugrupowanie, dowódca: Piotr Mozol, okres działalności: grudzień 1947 r. - luty 1948 r., obszar działalności: pow. Braniewo. Nazwa organizacji: Związek Prawdziwych Polaków, dowódca: Stanisław Kamieniak, obszar działalności: pow. Biskupiec, informacje dodatkowe: organizacja młodzieżowa. Nazwa organizacji: ugrupowanie Boa, dowódca: Stefan Pabis ps. Boa, okres działalności: 1945 r. - 1947 r., obszar działalności: woj. koszalińskie, olsztyńskie. Nazwa organizacji: Ukraińska Powstańcza Armia-ugrupowanie, dowódca: Wiśniewski ps. Wrona, okres działalności: 1948 r. Nazwa organizacji: Ukraińska Powstańcza Armia-ugrupowanie, dowódca: ps. Neczaj, okres działalności: 1947 r., obszar działalności: pow. Węgorzewo, pow. Pisz. Dowódca organizacji: Adolf Laszewski, okres działalności: 1954 r., obszar działalności: pow. Olsztyn. Nazwa organizacji: Sępy, dowódca: Zygmunt Anaczkowski, okres działalności: kwiecień-maj 1955 r., obszar działalności: tereny Działdowa. Nazwa organizacji: Synowie Armii Krajowej, dowódca: Alfred Markowski ps. Orzeł-założyciel organizacji, okres działalności: listopad 1956 r. - sierpień 1967 r., obszar działalności: pow. Ostróda. Nazwa organizacji: Narodowa Organizacja Wojskowa, dowódca: Józef Tomaszewski ps. Zjawa, okres działalności: kwiecień - sierpień 1957 r., obszar działalności: pow. Olsztyn, Lidzbark Warmiński, Mrągowo i Szczytno. Nazwa organizacji: Front Frontu (Front za Frontem), dowódca: Czesław Bobrowski, okres działalności: 1959 r. - 1960 r., obszar działalności: powiat Kętrzyn. Nazwa organizacji: Huragan, dowódca: Zygfryd Skiba ps. Zimny, okres działalności: 1961 r., obszar działalności: pow. Szczytno i Mrągowo. Dowódca organizacji: Wacław Rumiński, obszar działalności: pow. Biskupiec. Nazwa organizacji: Wyzwolenie Litwy, dowódca: lejtnant Jorgsow, okres działalności: 1949 r. Dowódca organizacji: Edward Zieliński, okres działalności: 1945 r. - 1946 r., obszar działalności: pow. Biskupiec. Dowódca organizacji: Wojciech Wroński, okres działalności: grudzień 1949 r. - październik 1951 r., obszar działalności: Szczytno, informacje dodatkowe: organizacja młodzieżowa. Dowódca organizacji: Fryc-Gołąbek, okres działalności: 1945 r. - 1946 r., obszar działalności: pow. Mrągowo. Nazwa organizacji: Wolność i Niepodległość-ugrupowanie, dowódca: Stanisław Biziuk vel Bielecki ps. Sokół, okres działalności: maj 1946 r. - luty 1947 r., obszar działalności: Giżycko. Nazwa organizacji: ugrupowanie Dęba, dowódca: Witold Borucki ps. Dąb, okres działalności: 1948 r., obszar działalności: pow. Ostrołęka, Przasnysz, Szczytno. Nazwa organizacji: Ukraińska Powstańcza Armia-ugrupowanie, dowódca: Włodzimierz Klisz ps. Dnipro, obszar działalności: pow. Morąg. Nazwa organizacji: Ukraińska Powstańcza Armia-ugrupowanie, dowódca: Eugeniusz Sztendera ps. Przyrwa, obszar działalności: pow. Mrągowo, Kętrzyn. Nazwa organizacji: Ukraińska Powstańcza Armia-ugrupowanie, obszar działalności: pow. Mrągowo. Nazwa organizacji: Narodowe Siły Zbrojne-ugrupowanie, dowódca: Stefan Orłowski vel Jan Jeremowicz, obszar działalności: pow. Biskupiec. Nazwa organizacji: Polska Organizacja Młodzieży Katolickiej, dowódca: Jan Jede ps. Marzewski, obszar działalności: Nowe Miasto. Nazwa organizacji: Wolność i Niepodległość-Białe Orły, dowódca: Mikołaj Janson ps. Wicher, obszar działalności: pow. Lidzbark. Nazwa organizacji: Kółko Demokratyczne Katolickie, dowódca: Maria Arasimowicz ps. Kordan, okres działalności: 1951 r. - 1952 r., obszar działalności: Ostróda. Nazwa organizacji: Dywizja Pomorska Armii Krajowej (IV Dywizja Pomorska), dowódca: ksiądz Wrycza ps. Śmiały, okres działalności: 1945 r. - 1949 r., obszar działalności: woj. olsztyńskie, bydgoskie, lubelskie, białostockie. Dowódca organizacji: Roman Kruczek, obszar działalności: pow. Węgorzewo. Nazwa organizacji: Harcerskie Siły Zbrojne-Wrzos, dowódca: Bogusław Kosman ps. Wilson, okres działalności: 1951 r., obszar działalności: miasto i powiat Olsztyn. Dowódca organizacji: Elsner Byczkowski, okres działalności: 1945 r. - 1947 r., obszar działalności: pow. lidzbarski i olsztyński. Dowódca organizacji: ps. Burza, okres działalności: 1945 r. - wrzesień 1946 r., obszar działalności: powiat Mława. Nazwa organizacji: Narodowe Zjednoczenie Wojskowe-ugrupowanie, dowódca: ps. Bystry, okres działalności: 1945 r. - 1947 r., obszar działalności: powiat Pisz. Nazwa organizacji: Narodowy Komitet Wyzwoleńczy, dowódca: Zygfryd Karcan, okres działalności: 1951 r., obszar działalności: powiat Olsztyn. Nazwa organizacji: Armia Polska, dowódca: Władysław Wasilewski ps. Pantera, okres działalności: 1951 r. - 1952 r., obszar działalności: powiat Ostróda. Nazwa organizacji: Tajna Organizacja do Walki z Komunizmem i Faszyzmem, dowódca: Lech Tuszyński ps. Werner, okres działalności: 1951 r. - 1952 r., obszar działalności: powiaty: Toruń, Kościerzyna, Iława. Nazwa organizacji: Czarny Korpus, dowódca: Józef Niemiotz vel Heine Hohnstein, okres działalności: 1951 r. - 1953 r., obszar działalności: pow. Olsztyn i Ostróda. Nazwa organizacji: Harcerska Organizacja Podziemna, dowódca: Bogusław Puchalski, okres działalności: 1951 r., obszar działalności: miasto i powiat Ostróda. Nazwa organizacji: Ośrodek Walki Cywilnej Wybrzeża, dowódca: Ryszard Kozielski, okres działalności: 1951 r. - 1952 r., obszar działalności: powiat Morąg, Pasłęk, Braniewo. Nazwa organizacji: Ruch Oporu Armii Krajowej-ugrupowanie, dowódca: Wacław Łukaszewski ps. Piorun, okres działalności: 1945 r. - 1947 r., obszar

działalności: powiat Mława i Działdowo. Dowódca organizacji: Stanisław Roguski, obszar działalności: pow. Morąg. Nazwa organizacji: Ugrupowanie Groma-Opaszki, dowódca: ps. Grom-Opaszko, okres działalności: czerwiec-wrzesień 1946 r., obszar działalności: woj. bydgoskie. Nazwa organizacji: Związek Skautów Polski Walczącej, dowódca: Edward Strzelecki ps. Pik, obszar działalności: powiaty: Pasłęk i Morąg. Nazwa organizacji: Narodowe Siły Zbrojne-ugrupowanie, dowódca: ps. Stalowy, okres działalności: 1945 r. - 1947 r., obszar działalności: powiaty: Ostrołęka, Kolno, Pisz. Nazwa organizacji: Jungvolkssturm (Młodzieżowe Pospolite Ruszenie), dowódca: Kurt Pomorin, okres działalności: 1945 r. - 1947 r., obszar działalności: powiat Szczytno. Nazwa organizacji: Ruch Oporu Armii Krajowej-ugrupowanie, dowódca: ps. Cichy, okres działalności: 1945 r. - 1947 r., obszar działalności: powiaty: Nowe Miasto, Ostróda, Iława. Nazwa organizacji: Ruch Oporu Armii Krajowej-ugrupowanie, dowódca: ps. Wilk, okres działalności: 1945 r. - 1947 r., obszar działalności: powiaty: Nowe Miasto, Ostróda, Rypin, Brodnica. Nazwa organizacji: ugrupowanie Łupaszk, dowódca: Zygmunt Szendzielarz ps. Łupaszo, okres działalności: 1945 r. - 1948 r., obszar działalności: powiaty: Pisz, Ostróda, Mrągowo, Morąg, Iława, Pasłęk, Lidzbark i Olsztyn. Nazwa organizacji: Narodowe Zjednoczenie Wojskowe-ugrupowanie, dowódca: Henryk Skonieczny ps. Roman, okres działalności: 1945 r. - 1949 r., obszar działalności: powiaty: Szczytno, Pisz, Ostróda. Dowódca organizacji: ps. Puszczyk, okres działalności: 1945 r. - 1953 r., obszar działalności: powiaty: Mława, Działdowo, Nowe Miasto. Nazwa organizacji: Narodowe Zjednoczenie Wojskowe-ugrupowanie, dowódca: Hieronim Rogiński ps. Róg, okres działalności: 1945 r. - 1952 r., obszar działalności: powiaty: Pisz, Kolno, Ostrołęka. Nazwa organizacji: Ugrupowanie Narodowego Zjednoczenia Wojskowego okręgu Bałtyk, dowódca: ps. Lech, obszar działalności: woj. olsztyńskie i białostockie. Dowódca organizacji: Henryk Steffen, okres działalności: 1951 r. - 1952 r., obszar działalności: powiat Olsztyn. Nazwa organizacji: ugrupowanie Lewandowskiego, dowódca: Józef Lewandowski, okres działalności: 1950 r. - 1952 r., obszar działalności: Olsztyn. Nazwa organizacji: Demokratyczny Związek Walki o Niepodległość-Dzwon, dowódca: Henryk Świącki, okres działalności: 1951 r. - 1952 r., obszar działalności: powiaty: Pisz, Szczytno, Giżycko. Nazwa organizacji: Tajny Związek Patriotów Polskich-Mewa, dowódca: Zbigniew Szymczyk ps. Kruk, okres działalności: 1951 r. - 1952 r., obszar działalności: powiaty: Kętrzyn, Węgorzewo. Nazwa organizacji: Młody Wicher, dowódca: Piotr Narkiewicz, okres działalności: 1951 r., obszar działalności: Olsztyn, Elbląg. Nazwa organizacji: ugrupowanie Szulca, dowódca: Hans Szulc, okres działalności: obszar działalności: powiat Giżycko. Nazwa organizacji: Zjednoczone Siły Zbrojne-ugrupowanie, dowódca: Teofil Sząbłak ps. Tulip, Grat, obszar działalności: powiaty: Mrągowo, Pisz, Szczytno, Reszel. Nazwa organizacji: Młoda Gwardia, dowódca: Leon Wojciechowicz, obszar działalności: Ostróda, informacje dodatkowe: organizacja młodzieżowa. Nazwa organizacji: Krajowy Ruch Oporu, dowódca: Leon Jan Senkowski ps. Jerzy, okres działalności: 1951 r. - 1952 r., obszar działalności: tereny Cieplic powiat Jelenia Góra. Nazwa organizacji: ugrupowanie Czarnego, dowódca: Marian Borys ps. Czarny, okres działalności: 1952 r. - 1954 r., obszar działalności: Kolno, Ostrołęka, Pisz. Nazwa organizacji: Narodowa Organizacja Wojskowa, dowódca: Józef Tomaszewski, okres działalności: 1952 r. - 1953 r., obszar działalności: powiaty: Olsztyn, Lidzbark, Szczytno. Dowódca organizacji: Kazimierz Lenkiewicz, okres działalności: 1952 r. - 1953 r., obszar działalności: woj. olsztyńskie. Nazwa organizacji: ugrupowanie zwane grupą Mikołaja, dowódca: ps. Mikołaj, okres działalności: 1945 r. - 1946 r., obszar działalności: powiat mrągowski. Dowódca organizacji: Władysław Cuk vel Żuk, obszar działalności: pow. Mrągowo. Nazwa organizacji: ugrupowanie zwane grupą Stacha, dowódca: ps. Stach, obszar działalności: powiaty: Iława, Kwidzyn. Nazwa organizacji: grupa Antenwald, dowódca: Bruno Antenwald, okres działalności: styczeń-maj 1945 r., obszar działalności: Królewiec. Nazwa organizacji: Ugrupowanie Gwiazdy, dowódca: Kazimierz Gwiazda, okres działalności: wiosna-grudzień 1945 r., obszar działalności: powiat Szczytno. Nazwa organizacji: ugrupowanie Onufrenki, dowódca: Konstanty Onufrenko, okres działalności: kwiecień-listopad 1945 r., obszar działalności: powiat Olsztyn. Nazwa organizacji: Armia Krajowa-ugrupowanie, dowódca: Henryk Torebka ps. Łoś, okres działalności: kwiecień 1945 r. - marzec 1946 r., obszar działalności: Olsztyn, informacje dodatkowe: organizacja młodzieżowa. Nazwa organizacji: Armia Krajowa-ugrupowanie, dowódca: Jan Jankowski, okres działalności: do sierpnia 1945 r. Nazwa organizacji: Ruch Oporu Armii Krajowej-ugrupowanie, dowódca: Stanisław Ball ps. Onkiel, Stary, Sowa, okres działalności: czerwiec 1945 r. - marzec 1947 r., obszar działalności: powiaty: Działdowo, Nowe Miasto, Mława i Brodnica. Nazwa organizacji: Organizacja Kolejowa, dowódca: ps. Tungus, okres działalności: sierpień 1945 r. - marzec 1952 r., obszar działalności: Prabuty. Nazwa organizacji: Ugrupowanie Kropki, dowódca: ps. Kropka, okres działalności: wrzesień 1945 r. - kwiecień 1946 r., obszar działalności: powiat Pisz. Nazwa organizacji: Narodowe Zjednoczenie Wojskowe, dowódca: ps. Newada, okres działalności: październik 1946 r. - kwiecień 1947 r., obszar działalności: powiaty: Pisz, Kolno i Łomża. Dowódca organizacji: Walenty Deptuła ps. Trybinka, obszar działalności: powiaty: Szczytno, Przasnysz i Ostrołęka. Nazwa organizacji: Związek Młodych Patriotów, dowódca: Eugeniusz Białobrzeski ps. Józef, okres działalności: 1953 r., obszar działalności: Pasłęk, informacje dodatkowe: organizacja powstała na bazie byłych członków zlikwidowanej organizacji Związek Skautów Polski Walczącej.

Opis:

Materiały opracowane przez Wydział "C" Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Olsztynie na potrzeby Wydziału II Biura "C" MSW.

DATY WYTWORZENIA DOKUMENTÓW

Data początku: 1976

Data końcowa: 1977

OPIS ZEWNĘTRZNY

Forma fizyczna: Dokumentacja aktowa

Liczba tomów: 1

Liczba stron: 327

MIEJSCE PRZECHOWYWANIA

Nazwa archiwum:

[Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie](#)